

Algılanan Halo Etkisi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Algılanan Halo Etkisi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16769>

Özet

Algılanan Halo Etkisi Ölçeği, bireylerin akademik veya genel başarıyı değerlendirme süreçlerinde ortaya çıkan halo etkisi (hale etkisi) algısını ölçmek amacıyla geliştirilmiş 32 maddelik bir psikolojik ölçüm aracıdır. Ölçek, 2012 yılında Betül Karakoç Alatlı tarafından yüksek lisans tezi kapsamında, değerlendirme bağlamlarında bir kişinin olumlu bir özelliğinin, diğer ilgisiz özelliklerinin de olumlu olarak algılanmasına yol açan bu bilişsel yanlıgın boyutları belirlemek üzere oluşturulmuştur. Ölçek be temel alt boyutta toplanmakta olup, öğretmenler veya değerlendiriciler tarafından kullanılan yargılama süreçlerindeki yanlış kaynakları incelemeye odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Algılanan Halo Etkisi, Hale Etkisi, Başarı Değerlendirmesi, Ölçek Geliştirme, Bilişsel Yanlıg, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Betül Karakoç Alatlı.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin başarıyı değerlendirme süreçlerinde karışıklık ya da kullandıkları **algılanan halo etkisinin** derecesini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu araç, özellikle eğitim ve psikoloji alanlarında, bir değerlendiricinin (örneğin öğretmenin) değerlendirdiği kişinin (örneğin öğrencinin) performansını yargılamak, öğrencinin dış görünüşü, ailevi durumu veya ahlaki davranışları gibi performansla doğrudan ilgisi olmayan faktörlerden ne ölçüde etkilendiğini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Böylece, değerlendirme yanlışları anlaşılmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

Yapı

Algılanan Halo Etkisi Ölçeği, sosyal psikolojide yer alan ve bir kişinin tek bir alandaki olumlu izleniminin, o kişinin diğer alanlardaki değerlendirmelerini de genelleştirerek olumlu yönde etkilemesi şeklinde tanımlanan Hale Etkisi (Halo Effect) yapısını ölçmektedir. Ölçek, bu etkinin değerlendirme üzerindeki algısını 5 farklı alt boyutta ele almaktadır. Bu alt boyutlar, değerlendirmenin kaynağına oluşturan ve bilişsel yanlıgıya yol açan temel alanları temsil etmektedir.

Ölçülen temel alt boyutlar şunlardır:

Aile Özellikleri (Değerlendirilen kişinin ailesel geçmişi veya durumu)
Ahlaki Özellikler (Değerlendirilen kişinin etik davranışları ve karakteri)
Fiziksel Özellikler (Değerlendirilen kişinin görünümü)
Kişilerarası İletişim (Değerlendirilen kişinin sosyal becerileri ve etkileşimi)
Öğretmen Puanları (Genel başarı değerlendirilmesi üzerindeki etki)

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirleme çalışmaları, madde geçerlilikleri ve faktör yükleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Geçerlik analizleri sonucunda, maddeler arasında yüksek korelasyonların bulunduğu ve tek bir genel faktörde güçlü faktör yüklerine sahip maddelerin belirlendiği bir test yapısal oluşturulmuştur. Bu durum, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı **algılanan halo etkisi** yapısal tutarlı bir şekilde ölçebildiğini göstermektedir.

Orijinal yüksek lisans tezinde, geçerli ve yüksek korelasyonlu maddelerden oluşan bir test formu (Denklem 1'de bulunan v alt harfi ile temsil edilen) ile, geçerli maddelerin olmadığı ve genel bir faktöre sahip olmayan bir test formu (Denklem 2'de bulunan i alt harfi ile temsil edilen) karşılaştırılabilir olarak incelenmiştir. Bu karşılaştırılabilir analizler, ölçeğin nihai formunun yapısal olarak sağlam olduğunu ve değerlendirme yanlılığını ölçmede başarıları olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Algılanan Halo Etkisi Ölçeği'nin güvenilirlik analizleri, aracın yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu ve zaman içinde kararlı sonuçlar verdiğini göstermiştir. Ölçeğin bütününe ait **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek düzeyde, 0.94 olarak rapor edilmiştir. 0.90 üzerindeki bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda mükemmel bir uyum sergilediğini ifade eder.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı dayanıklılığını ve kararlılığını ölçen **test-tekrar test** güvenilirlik katsayısı ise 0.83 olarak bulunmuştur. Bu katsayılar, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı ve güvenilir ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Algılanan Halo Etkisi Ölçeği, toplamda 32 maddeden oluşmakta olup, yapısal olarak 5 alt boyutta toplanmaktadır. Yapılan faktör analizleri, bu beş alt boyutun bilişsel yanlılığına farklı kaynakların temsil ettiğini ortaya koymuştur. Ölçeğin geliştirme aşamasında, maddelerin tek bir genel faktörde güçlü yükler göstermesi, algılanan halo etkisinin geniş bir yapı olarak ölçüldüğünü desteklemektedir. Alt boyutların ayrıştırılması, etkinin hangi spesifik özellikler üzerinden kaynaklandığını detaylıca analiz etme imkanı sunmaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 32 madde, 5 alt boyutlu yapı.

Language Available: Türkçe

Population Group: Eğitim ortamındaki de?erlendiriciler ve ö?renciler (Özellikle ba?ar? de?erlendirmesi yapan gruplar).

Age Group: Belirtilmemi? (Çal??man?n do?as? gere?i ergenlik dönemi veya yeti?kin gruplar).

Population Details: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütölen yüksek lisans tezi çal??mas? kapsam?nda toplanan örneklem.

Test Methodology: 3'lü Derecelendirme (Üç basamaklı? Likert tipi veya benzeri derecelendirme sistemi kullan?lm??t?r).

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, Cronbach Alfa, Test-Tekrar Test Güvenirli?i, Ö?retmen De?erlendirmesi, Psikometri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut de?il.

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye (Çal??man?n yap?ld??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, Betül Karakoç Alatl? tarafından 2012 y?I?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmittir. Ölçe?in akademik veya ticari kullan?m? için sorumlu yazar Betül Karakoç Alatl? veya Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ölçe?in orijinal çal??mas?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir.

Kaynaklar

Karakoç-Alatl?, B. (2012). Ba?ar?n?n de?erlendirilmesinde Algılanan Halo Etkisi Ölçe?i'nin

geliştirilmesi (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. (Tez bağlantısı: tez.yok.gov.tr)

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: algilanan-halo-etkisi-olcegi-toad.pdf

Algılanan Halo Etkisi Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

32 madde ve 5 alt boyut

Aile Özellikleri

Ahlaki Özellikler

Fiziksel Özellikler

Kişilerarası İletişim

öğretmen puanları

ARABPSYCHOLOGY.COM